

Voorzitter: C.T. Nieuwenhout (GroenLinks)

Namens de raad: W.B. Leemhuis (GroenLinks), H.E.H. van Niejenhuis (PvdA), T. Rustebiel (D66), W.H. Koks (SP), I. Jacobs-Setz (VVD), T. Moorlag (ChristenUnie), W.I. Pechler (PvdD), H.P. Ubbens (CDA), H. Moerkerk (100% Groningen), R.F. Staijen (Stadspartij), S. Bosch (Student & Stad), A.J.M. van Kesteren (PVV)

Namens het college: R. van der Schaaf en Ph. Broeksma

Namens de griffie: W. Meijer

Conformstukken

00:14:29

Voorzitter: Welkom bij deze meningsvormende sessie over de eerste twee conformstukken, te weten: raadsvoorstellen vaststelling bestemmingsplan Ter Borchlaan 1 en kredietaanvraag CasPoMor park. En vervolgens het onderwerp mobiliteit, verstedelijking en Haagse lobby, naar aanleiding van het agenderingsverzoek van de fracties D66, PvdA en GroenLinks. Er hebben zich bij de drie onderwerpen geen insprekers gemeld, dus dan gaan we door naar de conformstukken. Bij beide raadsvoorstellen heeft geen enkele fractie woordmelding aangekondigd. Ik stel daarom voor dat beide als conformstuk doorgaan naar de raadsvergadering van drie maart aanstaande. Is dat akkoord?

Mobiliteit, verstedelijking en Haagse lobby

00:15:21

Voorzitter: Dan gaan we nu door naar het eigenlijke onderwerp, met de commissie compleet. Het agenderingsverzoek over mobiliteit, verstedelijking en Haagse lobby. Onderliggende stukken zijn de beantwoording van de schriftelijke vragen van D66, PvdA en GroenLinks over de verstedelijking en mobiliteit. En de eerdere collegebrief over onderzoek naar de verbetering van de OV-ontsluiting van Zernike. Het is een meningsvormende sessie, dus bedoelt voor het stellen van politieke vragen en het uitwisselen van meningen, het voeren van debat. Dus geen technische en feitelijke vragen. Ik ga ervan uit dat u die in de voorbereiding zo nodig ambtelijk hebt gesteld. We hebben ruim een uur, dus ongeveer vier minuten per fractie. Dan wil ik eerst de aanvragende fracties het woord geven. D66.

00:16:56

De Heer Rustebiel: Dank u wel Voorzitter. We hebben de schriftelijke vragen gesteld, omdat er momenteel heel veel beweegt op het gebied van mobiliteit en ruimte. En omdat onze stad ook in een cruciale fase zit, als het gaat om de groei en de ontwikkeling van een aantal nieuwe woningbouwlocaties. In Den Haag gebeurt er ook veel. We hebben natuurlijk de cyclus van het BO MIRT die jaarlijks loopt, maar tegelijkertijd zijn er nu ook discussies over een nationaal groeifonds, er komt een kabinetsformatie aan. Dus onze fractie wilde alles op tafel hebben om te kijken wat nu de samenhang is tussen de dingen en om het overzicht ook voor ons zelf te houden. Wij vinden dat het college die vragen goed heeft beantwoord. Het heeft ons in elk geval het overzicht gegeven wat wij wilden. Tegelijkertijd hebben we nog wel een aantal vragen over een aantal issues, bijvoorbeeld over de volgorde van de ontwikkelingen. We gaan natuurlijk door met het bouwen in de stad en ook aan de randen van de stad, wat nodig is. Tegelijkertijd hebben we natuurlijk de mobiliteitsopgave nog niet helemaal goed geregeld. Denk aan de westelijke ringweg. Er ligt nu een studie over de OV-

verbinding naar Zernike. Het college heeft gelukkig aangekondigd een westflank studie te doen in samenhang met de ontwikkelingen aan de westkant van de stad. Dus mijn fractie vroeg zich af of dat wel tijdig is. Of het nog mogelijk is, om daarvoor straks in Den Haag, als wij een fonds nodig hebben voor de mobiliteit en ontsluiting van de gebieden, of dat nog mogelijk is. Of dat we dan al een stap te ver zijn met de ontwikkeling van de woongebieden. We zien bijvoorbeeld dat Utrecht die verkenning OV en wonen heeft ingediend. Daar is een MIRT-onderzoek naar gestart. En het ziet er naar uit dat het best wel kansrijk is, en dat er vanuit het Groeifonds middelen voor komen. Ik denk dat de opgave in Groningen op het gebied van wonen, mobiliteit, maar ook energie, te groot zijn voor onze gemeente. Daarom vragen wij ook wat meer inzicht in hoe de discussie in Den Haag loopt.

00:19:12

Voorzitter: De heer Ubbens.

00:19:16

De Heer Ubbens: Ja, ik begrijp de vraag denk ik wel goed. Als het gaat om de financiën, dan kunnen we daar geld voor vanuit het Rijk krijgen. Dat zou mooi zijn. Maar als het over de volgordelijkheid gaat, bedoelt u dan ook: 'Het is een optie om een aantal bouwplannen op de lange termijn te gaan schuiven, om daar uiteindelijk financiën voor te gaan realiseren.' Want dat zou dan wel een behoorlijke consequentie hebben voor de woningbouwprognose voor de komende jaren.

00:19:43

De Heer Rustebiel: Ja, dat lijkt mijn fractie dan ook erg onverstandig. Tegelijkertijd zien we wel dat bijvoorbeeld in de Reitdiepzone natuurlijk die woningbouwontwikkeling door is gegaan. En wij nu qua mobiliteitsopties beperkt zijn. Dat zie je ook bijvoorbeeld aan de brief die is gekomen over het spoor naar Zernike. Dus het is belangrijk dat bij plangebieden rekening wordt gehouden met die ontsluiting. We zijn blij dat we nu ook die stukken van de provincie krijgen, bijvoorbeeld het OV-onderzoek naar Zernike en de samenhang daarmee met de stedelijke ontwikkeling aan de westkant van de stad. Die zien wij nu voor het eerst helder voor ons. Dus wij zouden het college aan willen moedigen, om ook dat soort stukken van de provincie, als ze relevant zijn voor onze gemeenteraad, met ons te delen. Want het college zit denk ik ook aan tafel met de provincie en wij zouden graag ook weten wat de inzet dan van het college is en hoe zich dat ontwikkelt. Dan het OV-onderzoek naar Zernike. Er is nu een aantal opties bekend. Wij zien wel de voor- en nadelen van verschillende opties. Tegelijkertijd is het in deze fase nog niet per se nodig om daar keuzes in te maken. Maar een spoorverbinding zou natuurlijk wel de mooiste en meest robuuste optie zijn, om Zernike te ontsluiten. Ik denk ook dat als wij dertig, veertig jaar geleden hadden geweten hoe Zernike zich ging ontwikkelen, hadden wij dat waarschijnlijk direct al wel gedaan. Dus het is ook met terugwerkende kracht, dat het waarschijnlijk gelopen is, zoals het gelopen is. Verder zijn wij benieuwd wanneer wij dan de Westflankstudie kunnen verwachten. Of we dat met de mobiliteitsvisie kunnen zien of daarna. Want we zien toch die druk op de westkant van de stad wel als een voornaam issue. We denken ook dat zo'n Lelylijn, wordt natuurlijk heel vaak in de media geframed als middel om sneller in de Randstad te komen of andersom. Hartstikke leuk hoor, maar we krijgen ook een duurzame verbinding, als het doorgaat, met Heerenveen en met Drachten. Dat betekent ook wat voor onze kansen op duurzame

verstedelijking aan de westkant van de stad. Dus ik ben ook wel benieuwd of het college daar al naar heeft gekeken.

00:21:39

Voorzitter: De heer Koks.

00:21:41

De Heer Koks: Er het niet gebruikelijk, dat als we dit soort onderwerpen aan de orde stellen, dat de indieners in het kort een soort toelichting gegeven, alvorens zelf helemaal tot de beantwoording over te gaan. Ik dacht dat dat voor het eind was gereserveerd. Dat eerst andere fracties in de gelegenheid werden gesteld om antwoord te geven, maar ik kan me vergissen.

00:22:08

Voorzitter: Een korte inleiding mag natuurlijk altijd. De heer Van Niejenhuis.

00:22:24

De Heer Van Niejenhuis: Dank je wel. Ik neem de suggestie van de heer Koks van harte. D66, PvdA en GroenLinks hebben een aantal dingen ook aan de andere fracties willen voorleggen. En de vragen die wij ook aan jullie voorleggen zijn: of er voldoende samenhang is tussen beleidsvorming op mobiliteit en verstedelijking, of de andere fracties ook voldoende zicht hebben op de inzet van het college op stedelijke ontwikkeling en mobiliteit. En ook toekomstgericht van, wat zou nu volgens verschillende fracties de inzet moeten zijn voor de toekomst. Er zijn miljarden te verdelen in allerlei fondsen en er is ook nog een Deltaplan voor het Noorden. Daar heb ik inderdaad zelf een mening over en daar wil ik zo wel even iets over zeggen, in de tweede termijn.

00:23:15

Voorzitter: De heer Leemhuis.

00:23:18

De Heer Leemhuis: Volgens mij worden we nu dankzij de heer Koks in een bepaalde volgorde gezet. Ik vind het op zich prima. Volgens mij hebben de heer Rustebiel en de heer Van Niejenhuis wel voldoende aangegeven waar het over gaat. Misschien een belangrijk aspect nog. Een van de aanleidingen en ook waar de vragen over gaan, is dat onderzoek van de provincie van bus en trein naar Zernike. Daar heeft mijn fractie wel een aantal meningen over. Ik ga nu maar meedoen met het idee dat wij eerst even wachten totdat wij de rest van de raad hebben gehoord en dan ga ik mijn woordvoering doen. Die mening heb ik wel en ik was benieuwd naar de anderen. Dan kijk ik even naar de Voorzitter, en naar de anderen. Is het een idee dat ik maar gewoon mijn woordvoering doe? Dan ga ik door. Mijn fractie is blij met de beantwoording van het college op de vragen. Het was wel een beetje dat binnen een vraag mijn fractie ook levert van: 'Goh, wat speelt er allemaal? Er gebeurt veel en wat doet het college?' Ik denk dat het college heel goed heeft geschetst, wat er allemaal speelt. Heeft ook een mooi beeld gegeven van wat al veertig jaar het beleid is op het gebied van compacte stad. Zorgen dat er zoveel mogelijk op duurzame mobiliteit wordt ingezet, zodat hun functies stapelen. Daarmee het landschap behouden, ruimte hebben voor natuur. En dat we mobiliteit kiezen in de minst vervuilende vorm. En dat is goed uitgelegd, dus wij danken het college voor die uitleg. Wij zijn natuurlijk groot voorstander van die uitgangspunten, precies ook om die redenen. Dan de vraag over de lobby. Het is natuurlijk

zo dat, en dat heb ik in een eerder interruptiedebat met mevrouw De Wrede ook al gezegd, de mate van resultaat dat we behalen, daarin is niet af te meten of de lobby succesvol was. Het kan hele goede lobby zijn, maar als men in Den Haag er andere ideeën op nahoudt, dan kom je er toch niet door. Ik denk dat dat ook wel een politieke realiteit is die speelt. Dat begon al bij de kabinetten van Balkenende, tien jaar rechts beleid van Rutte met economisme als belangrijkste standpunt.

00:25:42

Voorzitter: U heeft een interruptie van de VVD.

00:25:47

Mevrouw Jacobs: Dank u wel Voorzitter. Uw opmerking triggerde mij een beetje, dus dat vraagt om nadere uitleg. Hoe kan een lobby nu heel goed zijn en niet tot resultaat leiden? Want ik ben misschien wel enigszins resultaatgericht, maar kunt u daar een voorbeeld van geven, van wat u een hele goede lobby vindt en helaas geen boter bij de vis.

00:26:14

De Heer Leemhuis: Dat is heel makkelijk en ik vind het ook fijn dat een woordvoerder van de VVD-fractie die vraag stelt, want we hebben inderdaad te maken met tien jaar beleid van Rutte. Tien jaar economisme, dat alleen maar op topsectoren in de Randstad inzet. En het is met name uw partij die eigenlijk bitter weinig interesse heeft gehad in de afgelopen tien jaar, wat er in de regio speelt. En het is precies ook om die reden dat als er met dat topsectorenbeleid dat op de Randstad gericht wordt, maximaal op mainport Nederland via de topsectoren beleid wordt ingezet. Dan krijg je dus dat wij hier in het Noorden, maar ook in andere regio's in Nederland, minder krijgen dan waar we misschien recht op hebben. Want een volledig economische benadering, dan wint de Randstad altijd. En dat is dus het bewijs.

00:27:03

Voorzitter: Nog een vervolgvraag van de VVD.

00:27:05

Mevrouw Jacobs: Nu legt u uit dat u dit kabinet niks vindt. Dat verbaast mij niks, maar volgens mij was mijn vraag daar niet op gericht. Dan is toch sowieso de lobby wel mislukt. En dan bent u niet gehoord, op welke manier dan ook. Maar ik vraag mij dan af: 'Kunt u een voorbeeld geven van tien jaar lang een hele goede lobby, die dan mislukt is?' Want ik denk dan altijd: 'Dan is het niet gelukt en dat u dan vindt dat dat de schuld van Rutte is, dat kan.' Daar wil ik het niet over hebben. Maar u zegt dat je heel goed kan lobbyen, zonder effect.

00:27:33

De Heer Leemhuis: De mate van inspanning van een lobby, daarin is niet af te lezen wat het resultaat daarvan is. En inderdaad, een lobby gaat twee kanten op. En als er een gesprek is en het gesprek komt niet tot stand, omdat er aan de andere kant van de tafel politici zitten die hun ballen volledig op de Randstad richten en een topsectorenbeleid hebben met een mainport als uitgangspunt, dan komt inderdaad ook het noorden niet makkelijk bovendrijven.

00:28:00

Mevrouw Jacobs: Dan snap ik het. Dan heeft u het wat lobby betreft over een inspanningsverplichting en mijn perceptie was een resultaatsverplichting.

00:28:07

De Heer Leemhuis: Ik zou het mooi vinden als de VVD-fractie zich zelf ook als een inspanningsverplichting ziet en op dat vlak ook meer doet binnen de eigen partij. Want ik denk dat met name binnen de VVD een probleem ligt, dat er misschien te weinig oog is voor andere landsdelen dan alleen de Randstad. Dus dat is een suggestie van mijn kant. Ik denk dat ik al redelijk veel tijd heb besteed, dus ik zal het wat korter houden en mij beperken tot nog een inhoudelijke reactie op het gebied van het onderzoek van de provincie. Want eerlijk gezegd is mijn fractie van mening dat het op dat vlak wel een beetje een teleurstellend onderzoek is geweest. Het is sowieso al een beetje vreemd dat, zo lijkt het als beschouwer van buitenaf, dat dat een beetje in het luchtledige gebeurd is. We lezen natuurlijk wel van het college dat de gemeente daarbij betrokken is en daar ook een standpunt over heeft kunnen geven. Maar het is het duidelijk dat mijn fractie niet heel erg enthousiast is over dit onderzoek. Mijn fractie vindt het ook vreemd dat je een onderzoek doet naar een trein en naar een bus, en de modaliteit die daartussen is vergeet, namelijk een tram. Want dat is een vorm van vervoer die juist ideaal geschikt is voor het OV in steden. En een trein naar Zernike, hoewel wij groot voorstander zijn van treinen bij GroenLinks, zien wij dat hier lastig zitten. Want het doorsnijdt de stedelijke ecologisch structuur. Het is een flinke ingreep op het Selwerder hof. Er is een kasteel Selwerd; een hoogstaand archeologisch monument op die plek. En dan blijkt ook nog eens een keer dat het qua exploitatie een duurdere route is. Mijn fractie zou het veel beter vinden als de provincie een breder onderzoek zou hebben gedaan en daar met name ook een onderzoek naar de tram zou hebben gedaan. Want dat is het ideale van die twee. Dan is dat mijn laatste vraag ook aan het college. Ik ben benieuwd naar een reactie van het college. Dan laat ik de andere dingen maar zitten.

00:30:10

Voorzitter: U heeft ook nog een interruptie van meneer Van Kesteren.

00:30:14

De Heer Van Kesteren: Voorzitter, dank u. Ik wilde vragen aan de woordvoerder van GroenLinks of hij bekend is met het feit, dat als je een tram wilt, dat dat dan niet uit bijvoorbeeld BO MIRT of rijks gelden betaald moet worden. Dan zullen de provincie en de gemeente zelf over de brug moeten komen. De gemeente Groningen heeft geen rode cent en sinds de Aanpak Ring Zuid, is de provincie ook door haar reserves heen. Dus hoe moet dat opgelost worden?

00:30:41

De Heer Leemhuis: Het is wel grappig dat ik die vraag krijg van een volksvertegenwoordiger in deze raad en in de staat die vorige week nog pleitte dat de gemeente Groningen meer moet bijdragen aan de ring zuid, maar dat terzijde. Ik zie heel veel aanvragen, ook bij het GROEIFonds, die het woord metropool erin hebben. En daar zitten dus inderdaad vervlechtingen van OV en van woonprojecten. Daar kan ik meteen een vraag aan het college van maken. Is dat niet de weg om ook via BO MIRT, maar ook bijvoorbeeld GROEIFonds en via het Deltaplan voor het noorden, te zorgen dat het Rijk wel degelijk bijdraagt aan die vormen van mobiliteit.

00:31:21

Voorzitter: Zijn dat interrupties? Heel kort dan.

00:31:26

De Heer Van Kesteren: Ja, dank u wel Voorzitter. Ik was benieuwd, de fractie van GroenLinks is nu heel kritisch op een potentiële treinverbinding, omdat dat natuurlijk best wel ingewikkeld is. Dat zie ik ook wel. het is een ecologisch kwetsbaar gebied en dergelijke. Serveert u die optie dan al helemaal af? Want zo klinkt het een beetje. Dat lijkt mijn fractie wat prematuur.

00:31:39

Voorzitter: De heer Leemhuis.

00:31:41

De Heer Leemhuis: Ik zeg nooit nooit. Want ik heb ook gezegd, dat de fractie van GroenLinks over het algemeen enthousiast is over treinen. Maar het is een teleurstellend onderzoek, omdat het juist maar twee modaliteiten heeft uitgetoetst en niet die daartussen liggen. Dat is één. En twee: het is een teleurstellend onderzoek, want je kunt heel mooi die dingen opschrijven, maar als je deze vier grote problemen al ziet, vijf grote problemen, dan vind ik het ook een beetje jezelf voor de gek houden om verder onderzoek te doen naar iets waarvan we ook al jaren weten, want ook in de tramdiscussie rond 2011 is dit al geweest, is het een beetje jezelf voor de gek houden, te denken dat dat mogelijk is.

00:32:23

Voorzitter: Ik wil graag de vloer openstellen voor andere fracties. De heer Pechler.

00:32:27

De Heer Pechler: Dank Voorzitter, en dank ook aan D66, GroenLinks en de Partij van de Arbeid voor het agenderen van dit onderwerp. Laat ik beginnen met een compliment, want als iemand die zowel binnen als buiten Nederland veel steden heeft ontdekt, is het nergens zo makkelijk om jezelf op een gezonde en duurzame manier te verplaatsen als in Groningen. Het is hier heerlijk wandelen, comfortabel fietsen en als het regent, gaat er bijna naar elke wijk een betrouwbare en frequente busverbinding. Die hoge binnenstedelijke leefkwaliteit die we hier hebben, komt voor een groot deel ook dankzij de manier waarop onze binnenstedelijke mobiliteit is ingericht. En als mijn fractie kijkt naar de ontwikkeling van nieuwe wijken zoals Meerstad en de Suiker, dan zien we daar ook dat mobiliteit en OV vanaf het begin vaak goed worden meegenomen. Maar als we wat verder uitzoomen, is dat wat minder vaak het geval, of in ieder geval minder vaak duidelijk. Dan heb ik het bijvoorbeeld over onze inzet voor BO MIRT of de inzet vanuit de regio Groningen-Assen. En met dit soort samenwerkingsverbanden is het natuurlijk vaker zo dat het voor individuele raden onduidelijk is wat precies hun rol en invloed is. En als ik dan de beantwoording van het college lees, dan zijn bepaalde zaken zoals: 'Waarom nog niet bij dit onderzoek de treinen naar Zernike zijn betrokken of waarom onze MIRT-inzet minder concreet lijkt te zijn dan bij andere stedelijke regio's.' Dan zijn die goed te verklaren. Dat komt bijvoorbeeld nog op een later punt in het proces. Maar zeker aangezien wij als raad over dit soort zaken al vaker hebben geuit liever aan de voorkant betrokken te worden, zou het fijn zijn om proactief op de hoogte gehouden te worden van wat er gaande is en wat er nog gaat komen. Bijvoorbeeld met een tijdlijn, wat voor projecten liggen er op de planning, wanneer komt de raad in beeld? Wat is de samenhang met lopende ontwikkelingen bij de provincie en het Rijk. Dus iets meer van die handvatten zou mijn fractie prettig vinden. Dan onze gedachten over de trein naar Zernike. Wij zijn blij dat dit door de provincie is onderzocht, maar we

sluiten ons aan bij de opmerking van de heer Leemhuis, dat wij ook graag de optie van de tram hierin hadden gezien. Het idee van de trein is erg interessant en dat de varianten langs de westelijke ringweg zijn afgevallen, vinden we dan ook terecht, want de effecten op de leefkwaliteit en het groen daar zijn niet acceptabel. Maar als wij lezen dat die effecten op de ruimtelijke kwaliteit ook bij de overblijvende variant om het Selwerder hof heen, net zo negatief zullen zijn, met name omdat het een nieuwe spoorlijn is, dwars door het ecologisch kerngebied en dwars door passages heen, dan zal het u niet verbazen, dat wij als Partij voor de Dieren ook daar niet bepaald enthousiast van worden. Nog los van de grote investering en de hoge exploitatiekosten. Daarnaast vragen wij ons af of het echt wel zo hard zal gaan met die verwachte reizigersprognose voor Zernike. Het zal ons niet verbazen dat een nasleep van de coronacrisis in het hoger onderwijs is, dat dit vaker online of hybride zal zijn. Daarnaast hebben wij hoge verwachtingen van de doorkoppeling van de treinen uit het oosten van onze provincie naar Groningen Noord. Want als het straks echt nog maar een halfuurtje is met de trein van Winschoten naar Noord en vanaf daar slechts twee kilometer op de fiets naar Zernike, dan zien wij erg veel kansen in het lokken van nog meer mensen uit de bus, op de fiets of de deelfiets. Want die zes kilometer vanaf het hoofdstation nu, of die onbetrouwbare overstap op het hoofdstation, dat fiets je niet comfortabel met slecht weer. Maar die twee kilometer vanaf Noord, dat is goed te doen. Waar natuurlijk ook een rol weggelegd kan zijn voor de deelscooters. Aan het einde van de beantwoording op de schriftelijke vragen stelt het college dat ze ons om begrip vragen voor het feit dat het niet verstandig is om de lobbystrategie in de openbaarheid te bespreken. Maar ik vraag me af in hoeverre dat opgaat. Vroeger gebeurde lobbyen met name in de wandelgangen en schimmige achterkamertjes, maar ik heb het idee dat lobby's de laatste tijd steeds vaker in de openbaarheid gebeuren. Het gezegde: 'Brutalen hebben de halve wereld' gaat hier zeker op. En lokale overheden die bijvoorbeeld na een aangenomen motie of met open brieven of met opiniestukken in de krant, de druk op Den Haag opvoeren om over bepaalde zaken beter na te denken, zowel voor het kabinet als de Kamer, om geld over de brug te komen. We zien het steeds vaker gebeuren en ook regelmatig met resultaat. Mijn partij is sowieso meer een voorstander van dit soort transparante lobby's. Dus ik zou ook graag het college vragen om hierop te reflecteren. Onze inzet voor het Deltaplan voor het Noorden en de lobby bij het nieuwe kabinet, moge duidelijk zijn. De heer Van Niejenhuis had het al genoemd in een opiniestuk. Wij sluiten ons ook graag aan bij de Lelylijn, Wunderline en Nedersaksenlijn, want die moeten er zo snel mogelijk komen. En wat de Partij voor de Dieren betreft, is dat niet zozeer een investering in onze noordelijke economie, maar met name een investering in duurzaam vervoer en mogelijk een manier om de krimp in de provincie tegen te gaan. Dank u wel.

00:36:39

Voorzitter: De heer Koks, SP.

00:36:43

De Heer Koks: Ja, dank u wel Voorzitter. Als je kijkt wat er allemaal in de beantwoording van het college voorbijkomt: een nieuwe versie van de omgevingsvisie The Next City, de gemeentelijke mobiliteitsvisie, de provinciale mobiliteitsvisie, de provinciale ontwikkelagenda openbaar vervoer, het toekomstbeeld openbaar vervoer 2040, de As Groningen-Assen, de BO MIRT en het Deltaplan van het Noorden. Allemaal in een brief. Zien

wij die samenhang? Nee. Het zijn allemaal stukjes, allemaal ondergebracht bij verschillende overheden, allemaal met eigen tijdsplanningen die moeten leiden tot een totaalpuzzel. Maar wat die stukjes inhouden, laat staan of ze passen en te financieren zijn, is voor onze SP-fractie mist. Sterker nog, hoe moet die puzzel er uiteindelijk uitzien te komen? Over de kijk op de toekomst van het noorden, wordt alleen her en der in flarden gesproken. Dat totaaloverzicht wordt zo langzamerhand dringend. In de loop van dit jaar beslissen wij over de mobiliteitsvisie en het zou toch handig zijn, als die past in die totaalpuzzel. Deels is onze inzet van het college wel duidelijk: minder mobiliteit. De heer Leemhuis schetste al die kwesties en daar staat iedereen wel achter. Maar om wat fundamenteelere politieke kwesties, daar moet de raad toch nodig een uitspraak over doen. In de beantwoording werkt het college bijvoorbeeld de vraag op, of het noorden een antwoord moet bieden op de woningnood in de Randstad en ruimtegebrek aldaar. Laten we dat antwoord ook eens formuleren in de raad of wij vinden dat we als een soort overloop voor de Randstad moeten dienen. Wat daar de voordelen van zijn en wat de risico's in zijn.

00:38:28

Voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Ubbens.

00:38:31

De Heer Ubbens: Bedankt Voorzitter. Ik begrijp wel dat SP-fractie uitgaat van een totale maakbaarheid: "Wij kunnen beslissen wat mensen doen en welke keuzes mensen maken." Maar heel veel van dit soort keuzes zijn ook het gevolg van ontwikkelingen waar wij geen invloed op hebben. Dus wat in het westen wordt besloten, wat er in de wijk wordt besloten. En dat is niet per se een kwestie van, als gemeenteraad bepalen wij welke keuzes mensen maken.

00:38:54

De Heer Koks: Nee, helaas, dat zou mooi zijn. Maar dat betekent niet dat je daar geen opvattingen over moet hebben. Als Den Haag wat anders beslist, dan wat wij in ons belang achten, dat je dan vervolgens over op de tamtam kunt slaan.

00:39:09

Voorzitter: De heer Leemhuis.

00:39:12

De Heer Leemhuis: Ik heb daar nog een opvolgende vraag over. Want ik meen mij te herinneren dat de SP-fractie in de Tweede Kamer ook mee ingestemd heeft aan die motie Deltaplan voor het Noorden. Daar is dat onderdeel van. Zijn die twijfels bij u groter dan bij uw Tweede Kamerfractie? Kunt u daar iets over vertellen, want u bent wat twijfelachtig over die functie, terwijl dat toch echt een expliciet onderdeel van die motie is.

00:39:37

De Heer Koks: Helder. Maar wat ik schets, is dat er allerlei puzzelstukjes her en der gelegd worden. Wat we wel in de peilingen moeten houden, ook als gemeenteraad, hoe die totaalpuzzel er door die stukjes uitkomt komt te zien en welke opvattingen en belangen wij daar als Groningen in hebben. Ik heb het niet op zich over de inhoud van die puzzelstukjes, maar wel degelijk dat er mogelijk aansluitingsproblemen ontstaan, conflicterende belangen enzovoort. En daarom is het van belang, omdat totaal wat er op de diverse

overheidsniveaus allemaal in ontwikkeling is, om daar ook voor de raad samenhang in te krijgen. Mij ontbreekt in ieder geval die samenhang. Misschien bij u niet.

00:40:19

De Heer Leemhuis: Voorzitter. Mag ik nog een vraag stellen?

00:40:21

Voorzitter: Nog een korte vraag.

00:40:22

De Heer Leemhuis: En wat is dan uw visie daarover? Want is het niet juist ook wat de heer Rustebiel net schetste, heel mooi dat het juist Heerenveen, Drachten, Groningen ook enorm kan versterken? Dat het dan niet eens een overloop is van de Randstad, maar juist een versterking van de lokale economie hier in het noorden.

00:40:39

De Heer Koks: Absoluut. Die term overloop van de Randstad, daar kun je een aantal hele positieve elementen in benoemen. Maar er kunnen ook risico's in zitten voor de stad en Ommeland. Daar zou eens een keer een discussie over gevoerd moet worden.

00:41:01

Voorzitter: Er is nog een interruptie van de heer Ubbens.

00:41:05

De Heer Ubbens: Even voor mijn beeld en duidelijkheid. Als u zegt: 'Het kan effect hebben.' Wij investeren in het Deltaplan van het Noorden, en het wordt heel succesvol. Dit wordt een geweldig concurrerend gebied in de wereld, de economie ontwikkelt zich hier hard, mensen willen zich hier vestigen. Bedoelt u dat als probleem? Dan wordt het te druk? En wij moeten daar een mening over hebben.

00:41:27

De Heer Koks: Precies. Daar moet je dus een mening over hebben, of je dat wilt of je die koers opzet. En wat is het begrip: te druk? Daar kun je ook eindeloze debatten over voeren. Hoe verhoudt zich dat met het specifieke karakter van onze provincie en onze stad? Dus dat soort kwesties, die willen wij weleens bediscussieerd hebben. Zodat je weet welke koers je uiteindelijk met stad en onze provincie, want het gaat ons betreft om stad en Ommeland, heen wilt de komende tig jaren. Ik ga nog even door Voorzitter. Onze SP-fractie vindt dat de provincie in het leggen van die puzzel leidend zou moeten zijn. Alle stukjes overschrijden immers de gemeentegrens. Natuurlijk moet de raad aangegeven, wat de gemeentelijke belangen zijn, maar de inpassing in totaal, daar heeft wat ons betreft de provincie de leiding in. We zijn op zich niet zo voor die bestuurslaag, de provincie, maar in deze situatie kan het een zeer dienstbaar gebeuren zijn, ook omdat nogmaals, het wat ons betreft gaat om stad en Ommeland. Daarmee heeft dus ook onze fractie, de provincie met name de taak om het belang in Den Haag te behartigen. Dan nog even over die trein naar Zernike, daar sluit ik mij bij aan bij wat de Partij voor de Dieren en GroenLinks daarover gezegd hebben. Dus die kan ik overslaan. De provincie moet ons beter op de hoogte stellen, van wat ze daar allemaal bedenken. Dat geldt niet alleen voor die Zernike trein, maar een tijdje terug was ook een studie van de provincie in ontwikkeling, over een weg westelijk van Vierverlaten, een verbinding tussen de A7 en de Friesestraatweg. Wij hebben zijdelings en uit de krant moeten vernemen, dat die studie tot nul resultaat heeft geleid. Ik vind wel degelijk dat ook zo'n weg

mogelijk in het belang van de gemeente had kunnen zijn. Ik zeg niet dat die er moet komen. Na het afblazen van de Zuiderzeelijn is het een tijdje stil geweest. De afgelopen jaren doken ineens allerlei plannen op en werden die uitgewerkt op allerlei ambtelijke tekentafels in provincie- en gemeentehuizen, waarmee externe bureaus hun verdienmodellen weten te realiseren. Het zou mooi zijn, als een dergelijk noordelijk, bestuurlijk enthousiasme en geld ook eens in zou worden gezet op het oplossen van de aardbevingskwestie of de armoede die in onze provincie een belangrijke rol speelt. Zo zijn er nogal wat meer maatschappelijke kwesties die een groot deel van onze bewoners dagelijks bezig houden. Want Voorzitter, die bewoners zijn ook nog eens een los draadje in de hele kluwen van mobiliteitsvisioenen. Worden zij eigenlijk wel betrokken bij al die vergezichten die voor een deel hun toekomstige leefomgeving gaan bepalen? Als raadsleden het al lastig vinden, om zicht te hebben op de totale puzzel, hoe moet dat dan gelden voor een bewoner van Selwerd, die straks mogelijk de Zernikelijn langs de voordeur krijgt. En als laatste, kan het college zorgen dat er een digitale bibliotheek komt, waarin alle relevante stukken die in de verschillende gremia's de ronde doen en gepubliceerd worden, zodat ik als simpel raadslid ook kan volgen wat zich allemaal ontwikkelt in Den Haag, in Groningen, in de provincie en in het Noorden. Dank u wel.

00:44:50

Voorzitter: Wie van de fracties mag ik dan het woord geven? De heer Van Niejenhuis.

00:44:56

De Heer Van Niejenhuis: Dank u wel Voorzitter. Voorzitter, ik sluit me aan bij de complimenten voor de antwoorden die wij hebben gekregen van het college en ik wil daar toch nog een aantal dingen over vragen. Om met de deur in huis te vallen, de PvdA heeft behoefte aan een doorwerking van alle visies die dit jaar verschijnen, tot een strategische agenda voor Groningen, gemeente, de provincie en misschien wel Noord-Nederland. Mijn concrete vraag aan het college is, of wij zo iets zouden kunnen verwachten ergens de komende tijd. Ik besef dat dit een hele makkelijke vraag is om te stellen, en dat het misschien wel een heel moeilijk en ingewikkeld antwoord is, maar toch graag een begin daarmee maken.

00:45:29

Voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Koks.

00:45:31

De Heer Koks: Is dat die puzzel waar ik het over had?

00:45:34

De Heer Van Niejenhuis: De toelichting die ik daar nog op wil geven, ik noem even een paar visies. Er komt een mobiliteitsvisie van de provincie, er komt een mobiliteitsvisie van de gemeente, er komt een nieuwe Next City, er komt een verstedelijkingsstrategie van de regio Assen-Groningen. Er is een nationaal programma, er is een toekomstvisie vanuit BZK met Groningen gemeente. Er is zijn woondeals, er is een Deltaplan voor het Noorden. Ik kan nog wel even doorgaan, maar ik ben het een beetje kwijt. Dus waar ik behoefte aan heb is, wat is nu de agenda van de stad Groningen? Hoe past die in de provincie Groningen en hoe past die in het noorden, en wat gaan we samen doen? En liefst zien dat er een strategische agenda is, met wat mij betreft de tien punten op gebied van economie, wonen en mobiliteit.

Ik vind het zelf altijd een heel inspirerend voorbeeld: de Brainport zoals die in Eindhoven wordt gehanteerd, waar ook onderwijs en bedrijven zijn betrokken. Dat maakt het ook heel krachtig, als je dan richting Den Haag en Europa en misschien wel het bedrijfsleven zelf, wilt gaan lobbyen voor middelen om die mooie projecten dan op te zetten.

00:46:35

Voorzitter: De heer Leemhuis.

00:46:36

De Heer Leemhuis: Ik heb wel sympathie voor de vraag die de PvdA-fractie stelt. Wat is nu de hoofdvisie daarin? Ik ben wel een beetje benieuwd of de heer Van Niejenhuis dan ook gouden bergen verwacht? Want de heer Van Niejenhuis noemt Brainport Eindhoven. Die zijn ook heel lang niet door die topsectoren aanpak van het Rijk gekomen.

00:47:02

Voorzitter: Uw vraag is duidelijk.

00:47:03

De Heer Van Niejenhuis: Daar ben ik het helemaal mee eens. Ik wil voorkomen dat ik het debat met mevrouw Jacobs ga voeren, wat u zojuist heeft gevoerd, maar ik erken dat het de afgelopen decennia erg lastig is geweest om de focus op het noorden van het land te krijgen, en dat geldt ook voor andere perifere delen van het land. Aangezien de focus van de verschillende kabinetten heeft gelegen op een Randstad die zou moeten concurreren met andere Europese steden en regio's. Ik denk dat het tijd is voor een herwaardering van het noorden van het land, en andere perifere delen van het land. We zien dat het hier ontzettend veel kwaliteiten en kansen heeft. Dat zie je ook aan bijvoorbeeld de ontwikkeling op waterstofeconomie et cetera. Ik kom daar zo nog even op terug. Want ik wil ook nog graag meegeven, wat wij concreet zouden willen zien in dat Deltaplan voor het Noorden. Dat Deltaplan kun je heel breed trekken, omdat in die motie wordt gepleit op het stimuleren van bereikbaarheid maar ook het klimaat voor wonen en werken in Nederland. Specifiek voor Groningen zou ik willen uitlichten dat wat ons betreft natuurlijk de Lelylijn zou moeten komen. Wat ons betreft, als alternatief voor een trein naar Zernike, een hoogwaardige OV-as van station Europapark via het UMCG naar Zernike. Dat mag wat mij betreft best een tram zijn, wat de heer Leemhuis net noemde, maar daar moeten wij naar kijken. En uiteraard, het gaat niet alleen over de spoorverbinding voor Groningen, maar er moet een spoorverbinding zijn, waar heel Nederland mee uit de voeten kan. Dus dan moet je ook kijken naar een Nedersaksenlijn. Wij vinden het belangrijk dat nieuwe vervoersmodaliteiten worden gestimuleerd en aangejaagd. Denk aan mobility as a service, en dat soort nieuwe concepten. Er zullen tienduizenden woningen bij moeten komen. Maar als je woningen gaat bouwen, dan moet je ook investeren in recreatie, cultuur, toerisme en landschap. Dan moet je een aantrekkelijk woon- en leefklimaat gaan creëren en niet alleen maar woningen bouwen. Dus daar hoort een strategische agenda bij. Tot slot, heel concreet, voor economie zouden wij aandacht willen vragen voor de waterstofeconomie, Healthy Aging natuurlijk en de verstedelijkingsagenda Groningen-Assen. Dat zijn dingen die echt terug moeten komen in het Deltaplan voor het Noorden.

00:49:01

Voorzitter: Dank je wel. Welke fractie mag ik dan het woord geven?

00:49:09

De Heer Ubbens: Ja, dank Voorzitter. Ik kan mij wel volledig aansluiten bij de woordvoering van de Partij van de Arbeid, want ik denk dat het inderdaad heel belangrijk is, om te kijken naar een strategische agenda waarin een aantal dingen samenkomen. En dan sluit ik mij eigenlijk ook aan bij de SP-fractie, om op wat hoger schaalniveau bij elke gemeente apart een goed verhaal te hebben, richting de landelijke overheid als het gaat over waarom en waarin geïnvesteerd moet worden in de toekomst van Noord-Nederland. Hoe dat dan moet, met de vragen die de SP-fractie stelt: welke effecten heeft dat dan op termijn, als dat allemaal succesvol is en moeten we dat allemaal wel willen? Dat wordt heel ingewikkeld, want als wij economisch succesvol worden en mensen komen hier uit de werkloosheid en dit wordt het mooiste gedeelte van Nederland, ook economisch gezien qua inkomens, dan wordt het aantrekkelijk. Dat is niet tegen te houden. Net zo goed dat de afgelopen jaren een aanzuigende werking naar de Randstad is geweest, omdat daar meer werkgelegenheid is. Dus ik zie niet zo goed in wat de SP-fractie dan wil met zo'n discussie.

00:50:13

Voorzitter: U krijgt een interruptie van de heer Koks.

00:50:15

De Heer Koks: Kijk Voorzitter, dat is een beetje hoe wij aankijken tegen de samenleving. Als je die dergelijke ontwikkelingen overlaat aan iedereen, behalve aan de overheid, dan weet je dus niet welke kant bijvoorbeeld die hele werkgelegenheid zich al ontwikkeld heeft. Is er alleen werkgelegenheid voor hoger opgeleiden die vanuit het westen hier komen? Daar kun je best over discussiëren, of je dat wilt en hoe je dat breder kunt doen.

00:50:43

De Heer Ubbens: U stelt een soort samenleving voor, waar ik liever niet in zou wonen, denk ik. Ik heb liever wat meer vrijheid om te kiezen waar ik wil wonen, afhankelijk van waar de kansen liggen. Als het gaat over een aantal vragen die gesteld zijn door de fracties, ik heb al gezegd, er moet denk ik een samenhangende strategie komen voor het noorden. In ieder geval voor Groningen en Drenthe en Friesland. Dat mooi zijn. Als we dan kijken naar woningbouw en bereikbaarheid, ik denk dat als ik kijk naar die verstedelijkingsstrategie, dat het wel heel belangrijk is, dat die verstedelijkingsstrategie die is gemaakt, dat die heel erg aansluit op die mobiliteitsstrategie. Ik heb nu een beetje het idee, dat die de verstedelijkingsstrategie al wat verder is in keuzes maken, terwijl er nog best veel keuzes gemaakt kunnen worden in de nabije toekomst, als je kijkt naar: 'Wat zijn goed bereikbare locaties, ook buiten de stad.' Want in die verstedelijkingsstrategie gaat het behoorlijk over de stad Groningen. Twintigduizend woningen hier en de rest nog marginaal. De vraag is wel of wij op termijn dat de kant is die wij met zijn allen op willen. Je ziet met de coronatijd dat mensen soms ook wat meer ruimte willen. We hebben een tijdlang een urbanisatiegolf gehad. Wie zegt dat dat zo blijft? Misschien willen mensen wel iets meer naar platteland. Dan zouden we op termijn toch ook moeten kijken naar goed bereikbare locaties die misschien wat verder van de stad liggen. Dat dat heeft ook allerlei nadelen, dat besef ik me wel. Maar we zien ook best kansen. Er zijn best OV-knooppunten en OV-systeemplekken, die nog niet zoveel woningen hebben, waar best wat mogelijk is. Dat hoeft niet allemaal aan de rand van de stad.

00:52:25

Voorzitter: U heeft nog een interruptie van de heer Koks.

00:52:27

De Heer Koks: Ja, Voorzitter, ik ben blij dat de CDA-fractie het met ons eens is. Dat je eens wat dieper moet nadenken welke kant je op wilt met het noorden en de voordelen die we hier hebben en de nadelen die we hopen te kunnen compenseren. Dat is heel mooi.

00:52:45

Voorzitter: De heer Leemhuis.

00:52:49

De Heer Leemhuis: Dank u wel. U gaat een beetje terug naar uw punt eerder. Dat is inderdaad de discussie die een gaat over, wat is rijksbeleid en wat hebben we daaraan hierin het noorden? Ik was benieuwd wat de CDA-fractie daarover vindt? Aan de ene kant is CDA de partij van de Deltaplan voor het Noorden en aan de andere kant heeft ook het CDA het topsectorenmodel veel gesteund. Hoe kijkt de fractie hier in de raad daartegen aan?

00:53:16

De Heer Ubbens: Als je landelijk kijkt naar de geschiedenis van de afgelopen vijftig jaar bijna. Wij hebben eerst een spreidingsbeleid gehad van economische sectoren, dat is ook niet heel succesvol geweest, denk ik. Gedeeltelijk maar in ieder geval. Daarna is weer concentratiebeleid in de Randstad geweest. Ik denk dat het een natuurlijke beweging is om nu ook te kijken naar andere gebieden. We zien hoe het in de Randstad gedeeltelijk vastloopt, de bevolking van Nederland groeit. Maar ik denk dat we niet kunnen ontkomen aan het effect, dat als we meer gaan spreiden en we gaan ook investeren in het noorden, dat de bevolkingsdruk hier ook gaat toenemen. Dus dat heeft effecten.

00:53:52

Voorzitter: De heer Van Niejenhuis.

00:53:53

De Heer Van Niejenhuis: Als je kijkt naar de brede welvaart, hoe dat verdeeld is in Nederland. Als je de Randstad afzet tegen de regio, als je kijkt naar indicatoren als laaggeletterdheid, werkgelegenheid, et cetera. Dan kunt u nu toch niet zeggen dat het spreidingsbeleid even slecht was dan het beleid om te centraliseren in de Randstad? Daar zie ik toch echt wel een heel duidelijk verschil ontstaan in de afgelopen vijftien jaar.

00:54:20

De Heer Ubbens: Ik denk dat je moet afzetten tegen de economische ontwikkeling. De economische ontwikkeling in Nederland is wel fors geweest, en ook in die zin heel succesvol. Dat heeft wel met name in de Randstad tot heel veel werkgelegenheid geleid, en in de rest van Nederland minder. Maar qua brede welvaart, is het beste gedeelte om te wonen, de regio Groningen-Assen en daartussen. Dat is misschien ook het effect van wat minder druk hier, dat het qua leefomstandigheden, in ieder geval voor een deel van de bevolking, wel heel goed is hier.

00:54:50

Voorzitter: U heeft nog een kleine interruptie van de heer Koks.

00:54:55

De Heer Koks: Hoe verklaart de heer Ubbens dan dat Groningen op plek drie staat voor de armoedepercentage?

00:55:01

De Heer Ubbens: Juist daarmee. Dus de werkgelegenheid hier is achtergebleven. Voor met name de mensen met een lager opleidingsniveau. Die zijn er alleen maar minder goed afgekomen de laatste dertig jaar. Dan even terugkomen op een paar concrete dingen. Het onderzoek van de provincie naar de bereikbaarheid van Zernike. Het is wel duidelijk dat de treinverbindingen een heleboel negatieve effecten opleveren. Dus wij snappen ook die keuze om daar grotendeels niet mee door te gaan, met uitzondering van een optie nog. Dat je verder kijkt naar busverbindingen lijkt ons ook vrij logisch. Wat wij enigszins missen en het college nog een vraag over wil stellen, gaat over het verder stimuleren van de fiets. We hebben natuurlijk hier een discussie gehad over de fietsverbinding Eikenlaan en een tunnel daar. Je zou toch ook kunnen zeggen: 'Ja, als er dan toch vele miljoenen beschikbaar zijn voor het bereikbaar maken van Zernike, zou je dan niet een deel van dat geld kunnen gebruiken, om daar eindelijk eens een goede oplossing voor te vinden? Is dat mogelijk?' Daar sluit ik het mee af.

00:56:23

Voorzitter: Volgens mij had mevrouw Moorlag de hand net opgestoken?

00:56:29

Mevrouw Moorlag: Ja, bedankt Voorzitter. Het is ook al gezegd, er ligt inderdaad een heel breed scala aan vragen voor ons. We zullen ons wat beperken tot de besprekpunten. Allereerst de samenhang tussen beleidsvorming over mobiliteit en verstedelijking in onze gemeente. We denken dat we met de mobiliteitsvisie hierin een hele goeie stap gaan zetten. Ook bij de nieuwe ontwikkellocaties wordt er goed rekening gehouden met de bereikbaarheid, maar tegelijkertijd zien we dat er volop gebouwd wordt in de stad en dat hierbij niet altijd voldoende aandacht is voor de druk op het wegennet. Zoals bijvoorbeeld ook bij de Friese straatweg. We denken daarom, dat het vooral in het bestaande bebouwde gebieden waar bijgebouwd wordt, nog winst te behalen valt. We hopen dat de mobiliteitsvisie hierin gaat bijdragen, maar in de tussentijd is het wel van belang dat hier aandacht voor de mobiliteit is. D66 gaf het ook al aan en we zijn benieuwd naar de reactie van het college hierop. Dan het stuk zicht op de samenhang tussen de verschillende plannen en visies. Ook vanuit de regio en de provincie. We denken dat hier ook echt nog wel winst te behalen valt en we sluiten ons daarin ook aan bij de vragen die hierover gesteld zijn. En of wij hier meer informatie over kunnen ontvangen en of er iets van een strategische agenda kan komen. De ChristenUnie ziet de lobby richting Den Haag en de samenwerking hierin tussen de verschillende partijen in de regio, als een taak van het college. Het is wel heel goed dat wij als raadsleden hiervoor een juist kader stellen. En als we naar het grote plaatje kijken, dan zou het ons heel mooi lijken om als raadsleden eens met elkaar en met de wethouder in gesprek te gaan, over waar we op dit moment staan en waar we over een heel aantal jaren zouden willen staan. Wellicht voorafgaand door een informatieve sessie over de verschillende visiedocumenten die er dus aan zitten te komen. Dat we ook als gemeente kunnen bepalen welke plek we hierin zouden willen innemen. Een soort visionaire sessie,

waarin ook de samenhang met de visies in de regio worden besproken. Dat zouden wij heel waardevol vinden. Dat was het Voorzitter.

00:58:39

Voorzitter: Dank je wel. Aan wie mag ik dan het woord geven? De heer Bosch.

00:58:44

De Heer Bosch: Ja, dank u wel, Voorzitter. En dank voor de initiatiefnemers. Het is denk ik heel goed om het nu te hebben over de mobiliteitsvraagstukken. En hoe we kunnen ontdekken hoe wij de duurzame bereikbaarheid van deze regio kunnen verbeteren, maar ook wat de rol van ons als raad daarop is. En meer in het bijzonder over de trein naar Zernike. Allereerst ben ik het eens met de indieners dat het best moeilijk is, om een beeld te krijgen van hoe de inspanningen van onze regio en hoe de Haagse lobby met name op de Lelylijn en Nedersaksenlijn gebeurt. Dat is moeilijk om als raad daarop toe te zien, maar wij zitten daar nu wel in een belangrijke positie. De verkiezingen komen eraan, er komt een coalitieakkoord. Bijna iedere partij heeft de Lelylijn in zijn verkiezingsprogramma staan. Nedersaksenlijn wordt ook in sommige verkiezingsprogramma's genoemd. Ik ben ook wel een voorstander van een soort resultaatgerichtheid. Dus ik zou eigenlijk willen vragen: 'Stel dat het nu niet lukt om de Lelylijn in het coalitieakkoord te krijgen, beschouwt de wethouder dan de lobby van de afgelopen jaren toch al wel als mislukt?' Dat zou ik in ieder geval wel zo zien, dus ik ben benieuwd wat de visie van de wethouder daarop is. Vervolgens, de plannen van de provincie komen eraan. Wij lopen voor op de provincie, maar ik zou ook een groot voorstander zijn van een meer algemene overzicht, wat hier ook al genoemd wordt door de Partij van de Arbeid, over wat er allemaal speelt. Het is best moeilijk om daar een eenduidig verhaal op te hebben. Dan ga ik het tot slot over de trein naar Zernike hebben. Het rapport van Movares geeft op zich een duidelijke uiteenzetting van de twee opties: meer bussen en meer treinen en de verschillende opties daarin. En zoals we zagen voor de coronacrisis hoe nu de OV richting Zernike geregeld is, is denk ik echt niet zoals je het zou willen. Je zag dat ze overvol waren. Ze reden als een soort trein richting Zernike, twee keer per uur. Dat kan echt een stuk beter. Dat zou ook moeten. Uit de quick scan vallen de laatste opties: b en c, dus via ring west, af. De argumenten zijn wel te volgen, het zijn vooral heel veel argumenten. Het zijn in mijn optiek misschien niet helemaal onoverkoombare argumenten. Maar goed, we hebben nog wel een optie over. Ik hoop echt dat dat we die dus nu als bouwsteen meenemen in de mobiliteitsvisie en dat wij er echt goed naar gaan kijken en dat serieus gaan overwegen. Ik denk dat dat een initiatief kan zijn wat niet alleen voor alle studenten heel erg goed kan zijn, maar ook de bedrijvigheid rondom Zernike echt kan verbeteren. Dat we meer naar een Brainport kunnen gaan werken.

01:01:37

Voorzitter: U heeft een interruptie van meneer Leemhuis.

01:01:39

De Heer Leemhuis: Ik was wel benieuwd wat Student en Stad ziet in die nadelen, die een aantal fracties al genoemd hebben: bedreiging van de stedelijke ecologische structuur, Selwerderhof, archeologisch monument, hogere exploitatiekosten. Is het niet veel beter om te kijken naar een andere vorm van hoogwaardig openbaar vervoer, zoals de heer Niejenhuis ook zei, die dat gat juist beter dicht?

01:02:04

De Heer Bosch: Kijken naar andere opties is zeker goed natuurlijk. U noemt ook al eerder de tram, en ik ben ook zeer benieuwd naar hoe dat mogelijk kan zijn. Maar wij zitten hier wel in een plek waar we belangenafwegingen moeten maken. En natuurlijk is natuurlijk belang heel erg belangrijk. Maar op het moment dat we geen goede OV-verbinding naar een belangrijke universiteit hier in het noorden kunnen waarborgen, is dat ook een probleem. Dus we moeten in ieder geval goed de situaties bekijken, beide argumenten afwegen. We hebben nu een quick scan gezien, waarin wat nadelen worden genoemd, maar ook wel wordt genoemd, dat het zeker nodig is. Dus het lijkt mij heel goed, als we alle informatie op tafel hebben, te kijken naar wat de beste optie is voor alle inwoners en voor alle belangen.

01:02:52

De Heer Leemhuis: Maar dan hebben we nu dus nog niet al die informatie op tafel?

01:02:57

De Heer Bosch: Alleen al het feit dat het een quick scan is, is natuurlijk al een indicatie dat niet alle informatie op tafel ligt. Daarnaast wordt het meegenomen als bouwsteen in de hele mobiliteitsvisie. Het is sowieso belangrijk dat je het natuurlijk bekijkt in zijn geheel en daarvoor heb je de hele mobiliteitsvisie ook nodig. De bouwstenen die daarin staan, de Eikenlaan wordt genoemd, op het moment dat we die situatie niet kunnen verbeteren, is de fietsverbinding ook slecht. En dat heeft ook invloed op de gehele situatie. Ik denk dat er meer informatie aan komt. De provincie is dus ook nog niet helemaal klaar. Dus als straks alle informatie op tafel ligt, dan kunnen we daar een gedegen keuze in maken. Op dit moment denk ik dat het zeker een goede optie is, om in ieder geval de trein, optie A, te overwegen. Ook de tram kunnen we overwegen. Kort afsluitend, denk ik dat het heel erg goed is dat we de bereikbaarheid naar Zernike nu serieus gaan nemen, zowel met de fiets, misschien met de trams, als met de trein. Dank u wel.

01:04:12

Voorzitter: Welke fractie wil nu het woord? De heer Moerkerk.

01:04:17

De Heer Moerkerk: Dank u wel Voorzitter. Als nieuwkomende woordvoerder kan ik me er erg goed aansluiten bij de onoverzichtelijke puzzel van al deze stukken en visies en alles wat nog een samenhang moeten vinden. Dus ik volg dat met belangstelling. Ik hoop dat de structuur duidelijk wordt en onderlinge relaties goed gelegd kunnen worden. Het onderzoek naar de tram vinden wij ook zeer interessant. Enkele trein tracés zijn lastig, dus wij hopen dat het college besluit dat onderzoek te gaan laten doen. Tenslotte over de lobby. We hopen dat de Lelylijn er komt, maar ik maak me daar toch wel erg veel zorgen over. Als in de lobby de afslag genomen kan worden dat de gelden, die toch beperkt zullen zijn, vooral ingezet kunnen worden tot het ontwikkelen van de regionale economie, dus de diverse treinlijnen rond Groningen, dan heeft het eigenlijk de voorkeur van mijn fractie dat de lobby zich meer toegaat spitsen in de toekomst op de mobiliteitsontwikkeling in de regio en minder te focussen op het connecten met de Randstad. We moeten in onze eigen kracht geloven en misschien wat minder verbonden willen te worden met de andere economische zones van het land. Dat was mijn reactie. Dank je wel.

01:05:34

Voorzitter: Dank u wel. De heer Stayen.

01:05:37

De Heer Stayen: Ja, dank u wel Voorzitter. Verstedelijking en mobiliteit kun je niet los van elkaar benaderen. Als er ergens grote groepen mensen wonen of werken, dan moet er voldoende capaciteit zijn om daar te komen en ook weer weg te gaan. En nog veel te veel wordt er in de regio gebouwd of ontwikkeld, zonder dat daar vooraf echt goed over wordt nagedacht. Iedereen zoekt wel iets uit en schrijft een rapport, iedereen schrijft visies, maar mijn fractie mist een overkoepelend plan. Andere fracties hadden dat probleem ook. Dus graag toch ooit eens een keer een bundeling en een vergelijking van de plannen.

01:06:20

Voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Van Niejenhuis.

01:06:24

De Heer Van Niejenhuis: Kunt u een voorbeeld geven van een nieuwbouwwijk waarbij niet over mobiliteit zou zijn nagedacht?

01:06:30

De Heer Stayen: Recent nog, de hele Friesestraatweg, waar op het ogenblik alle auto's denk ik, midden op straat geparkeerd zijn en zelfs de hulpdiensten er niet langs kunnen komen.

01:06:41

De Heer Van Niejenhuis: U heeft het dus over parkeren.

01:06:43

De Heer Stayen: Dat is een deel van het mobiliteitsprobleem. Je moet ermee rijden maar ook neer kunnen zetten. Voorzitter, de samenwerking. De provincie wordt al veel gezegd, maar mijn fractie hecht ook veel waarde aan de samenwerking binnen de regio Groningen-Assen. Daar zitten provincies en gemeentes in. We vinden het eigenlijk te belangrijk, zowel de mobiliteit als de woningbouw, om dat alleen als een Groningse provincie te benaderen. Ik denk dat je hier het hele noordelijke blok moet gebruiken. In eerste instantie de regio erop gericht om te voorkomen dat verschillende overheden onderling gaan concurreren, op het gebied van woningbouw en bedrijfsterreinen. Maar tegenwoordig denk ik ook heel erg belangrijk om gezamenlijk de belangen van het hele noorden in Den Haag te behartigen. Er is in heel Nederland een groot woningtekort, ook in Groningen. Dus er moet voor gewaakt worden, dat alle aandacht zowel qua woningbouw als infrastructuur naar de Randstad gaat. En alleen door als een noordelijk blok in Den Haag te opereren, kan dat slagen. Wat dat betreft pleiten wij voor een versteviging van de gezamenlijke lobby-inspanningen. Dan Voorzitter, een belangrijk speerpunt in de contact met de regering is voor de Stadspartij tegenwoordig de infrastructuur. Zowel in het noorden, maar ook zeker ernaartoe en ervandaan richting Randstad en richting Duitsland. Onze economie heeft goede verbindingen met de Randstad en het buitenland nodig. Een heel belangrijk item daarin is tegenwoordig weer de Lelylijn. Het is de opvolger van een aantal soortgelijke plannen. Wij vinden het bedenkelijk nu, dat dit cruciale voorstel blijkbaar zo snel en zo slecht was uitgewerkt, dat het bij de eerste tranche in Den Haag niet in behandeling kon worden genomen. Dat heeft ons zeer verbaasd, voor een stad die toch zegt dat ze de op vijf na de grootste van Nederland is.

01:08:38

Voorzitter: U heeft een interruptie van de heer Leemhuis.

01:08:40

De Heer Leemhuis: Dank u wel Voorzitter. Ik was benieuwd, ziet de Stadspartij niet ook het probleem dat binnen dat Groeifonds een van de kernpunten is: de bijdrage aan het BBP? Is dat niet in al die opgaven van het Groeifonds, een van de redenen dat het toch lastig is voor het noorden om daar tussen te komen?

01:09:00

De Heer Stayen: Ja, absoluut. Daarom pleiten wij ook voor steeds betere en hardere inspanningen en liefst gezamenlijk. Maar wij hadden meer verwacht van de aanbieding voor de Lelylijn voor de eerste tranche van de projecten. Tot slot, Voorzitter. De vervoersstromen naar de noordwestkant van de gemeente. Ze zijn groot en ze nemen nog steeds toe. Zernike trekt veel en de straks geplande nieuwe wijken, zullen daar ook nog heel veel aan toevoegen. Een treinverbinding, of een snelle busverbinding, of beide. En misschien zelfs een sneltram of een light rail richting Zernike, zullen dus in de toekomst echt wel nodig zijn. Maar dit soort projecten hebben ook een hele lange doorlooptijd. Dus moet daar nu al heel hard, samen met de provincie, aan getrokken worden. Zowel technisch, maar bijvoorbeeld ook nu bij de kabinetsformatie om ook daar door een lobby-activiteit, te proberen het in elk geval op de agenda van het nieuwe kabinet te krijgen. We kunnen ook wachten tot de hyperloop klaar is, maar dan zijn we veel te laat vrees ik. Tot zover Voorzitter .

01:10:02

Voorzitter: Dank u wel. Welke fractie wil het woord? De heer Van Kesteren.

01:10:10

De Heer Van Kesteren: Dank u wel Voorzitter. Voorzitter, de PVV-fractie gaat voor een treinverbinding naar Zernike. Daar is een professionele lobby voor nodig naar Den Haag. Collega van de Stadspartij refereerde daar al aan. Een dergelijk project moet namelijk als een Rijksproject worden gefinancierd uit het BO MIRT, is onze overtuiging. De afgelopen jaren hebben we kunnen zien dat een enorme hoeveelheid bussen met studenten van het hoofdstation naar Zerniketerrein, dat dat al tegen grenzen aan liep. Dat rechtvaardigt dus steeds meer de optie van een trein. En dat er in die drie bekeken onderwerpen direct al een wordt afgeschoten, dat vindt de PVV op dit moment wel een beetje kort door de bocht. De Reitdiepzone wordt ook volledig volgebouwd, de nieuwe wijk op de Suikerzijde. Het is wachten op het moment dat alles vast gaat lopen, Voorzitter. Dan kun je met een goede spoorverbinding ook die dertigduizend bewoners uit die wijken - Paddepoel, Vinkhuizen en de Held - bedienen. Maar ook moet worden gezegd dat de beste oplossing vaak niet de goedkoopste oplossing is. Daarom is die lobby zo belangrijk. Maar, Voorzitter, regeren is vooruitzien. Ook met het oog op economisch perspectief voor onze gemeente. Mijn vraag is dan ook: 'Hoe staat het college, met het voorgaande in acht genomen te hebben, tegenover een nieuwe spoorlijn in combinatie met een nieuwe ring west. En wat is de motivatie daarvoor, voor een ja of nee?' En als de trein naar Zernike en de westelijke ringweg in één keer worden aangepakt, dan staat de PVV op het standpunt dat stad en provincie dat niet hoeven te betalen. Want een dergelijk groot project, van circa één miljard euro, zou dan voor rekening komen van het Rijk in het BO MIRT. En dan ben ik het ook met de collega van de Stadspartij eens, dan moet je een gezamenlijke lobby hebben richting Den Haag, waarbij

je dus alles op alles zet om dat ook voor elkaar te krijgen. De vraag is dan ook: 'Is het college het eens met de PVV-fractie, maar ook met de Stadspartij-fractie, dat een dergelijk groot project in het BO MIRT thuishoort? De stad Groningen en ook het Zernike zullen de komende jaren blijven groeien. Het wordt daarom pas toekomstbestendig, als er ook nieuwe stations aan de Suikerzijde bij Vinkhuizen- Paddepoel komen. In het werkboek wat ik gelezen heb, staat ook de optie om het Noorderstation te laten vervallen. Daar zijn wij dus niet voor. Het Noorderstation moet ook blijven.

01:13:02

Voorzitter: U heeft een interruptie van meneer Ubbens.

01:13:04

De Heer Ubbens: Ik begrijp het goed, dat er moet een spoorlijn moet komen, met een aftakking naar Zernike. Daar moet een trein overheen rijden, richting Delfzijl doorrijden en daar gaat een deel van de trein langs en de anderen gaan gewoon langs station Noord. Een lagere frequentie.

01:13:22

De Heer Van Kesteren: Ik wil in de toekomst bereiken, en ik pleit voor een spoorlijnsysteem, waarbij nieuwe wijken, het Zernike, goed worden bediend. Er is ook nog geopperd dat je andere spoorverbindingen vanuit Drenthe of Oost-Groningen kunt betrekken. Dat die verbindingen goed tot stand komen. Er is woningnood in de stad Groningen, dat ook studenten vanuit de regio makkelijk het Zernikecomplex kunnen bereiken. Dat zijn allemaal zaken waar we ons over moeten buigen. Er wordt hier niet verder gekeken dan een paar jaar. Want er moet een goedkope oplossing komen. Busverbindingen, dat is prima. Wij denken op termijn. En we denken ook met het oog op de toekomst. Want je wilt natuurlijk deze regio in de toekomst ook economisch perspectief bieden. En dat heeft alles te maken met opleiding, werkgelegenheid, dat mensen hier blijven. Dat is allemaal heel belangrijk. En daar is mobiliteit en een goed infrastructureel systeem is daar van onschatbare waarde. Dan moet je echt verder kijken, dan op korte termijn.

01:14:33

De Heer Ubbens: Maar even voor mijn idee: 'Wat is nu het nut van een spoorlijn die dan nog via station Noord rijdt?' Want ik kom uit de regio, dan wil ik toch via Zernike. Het is toch of het een of het ander? Je gaat toch niet langs die twee stations rijden? Of zie ik dat fout.

01:14:48

De Heer Van Kesteren: Voorzitter, de woordvoerder van het CDA, die gaat nu vanuit zijn eigen situatie uit. 'Ik woon daar, dus ik wil een goede bereikbaarheid naar het Zernike.' Maar er wonen in deze gemeente overal mensen. Daarom heb ik ook gezegd: 'Die woonwijken Paddepoel, Vinkhuizen die moet je ook in die treinverbinding opnemen, dat die mensen ook gebruik daarvan kunnen maken.' Het Noorderstation zien wij ook als een belangrijk station, die onderdeel kan uitmaken van dat volledige spoorstelsel. Maar dat is de uitvoering. Het gaat nu om het kaderstellende waar ik voor pleit, dat je niet moet gaan voor een goedkope oplossing, waardoor je over een x-aantal jaren weer in de problemen komt. Maar dat je rekening houdt met de nabije toekomst, maar ook naar de verre toekomst. Want Groningen en de gemeente Groningen is alleen maar bezig met klimaat en duurzaamheid.

01:16:08

Voorzitter: Kunt u tot een afronding komen?

01:16:16

De Heer Van Kesteren: De vragen die ik gesteld heb, komen hierop neer: Als je dit project goed wilt aanpakken, dan moet je niet voor goedkoop gaan, maar dan moet je voor een reële oplossing gaan. En als daar meer geld voor nodig is, dan moet je gezamenlijk, want we hebben het hier altijd over samendoen, dit is nu een project wat we samen op kunnen pakken en samen een lobby kunnen starten naar Den Haag om dit voor elkaar te krijgen.

01:16:46

Voorzitter: Waarvan akte. Welke fractie mag ik het woord geven? De VVD.

01:16:51

Mevrouw Jacobs: Dank u wel. Voorzitter, de eerste vraag die de indieners van dit agendapunt hadden gesteld is: 'Is er volgens de verschillende raadsfracties voldoende samenhang?' Dat was natuurlijk een leuke vraag om te stellen. Er is in ieder geval wel veel en de samenhang kwam al door de opsomming van meneer Koks aan de orde, dat het in ieder geval heel veel is. En dat de samenhang in ieder geval, wat mijn fractie betreft, niet altijd helemaal helder is. En dat heeft ook te maken dat er op heel veel verschillende niveaus gesproken wordt, over dat wat ons grondgebied aangaat. Meneer Koks vroeg om een bibliotheek en voor mijn gevoel vroeg de Partij van de Arbeid om samenhang brengen. Ik hoop dat het college wat kan zeggen over het verzoek van de Partij van de Arbeid. Want ik vermoed, als het verzoek van de heer Koks wordt ingewilligd, dat we alles op een hoop gooien. Ik weet niet of wij dan een samenhang gaan krijgen. Want aan een bibliotheek denk ik dat alles op een rijtje staat. En dan is het de vraag of het in mijn hoofd op een rijtje staat. Maar dat is misschien een persoonlijk ding. In ieder geval is het denk ik goed dat we daar met elkaar heel goed naar kijken. En dat het college ons ook meeneemt in die punten die af en toe ook in de provincie aan de orde komen, waarbij dan ook gesproken wordt over datgene wat op ons grondgebied eventueel misschien staat te gebeuren. De verstedelijking is wat ons betreft een feit en mobiliteit is daarbij een gegeven. Een intensief bewoond gebied stelt beperkingen aan gebruik van vervoermiddelen. Een heel groot deel van onze gemeente is een intensief bewoond gebied. Maar vergeet niet, we zijn niet alleen maar meer een compacte stad. Ten aanzien van mobiliteit moeten we daar volgens mij ook rekening mee houden, dat wij een groot verstedelijkt gebied hebben en ook een heel groot ruimtelijk gebied. Dat is volgens ons heel belangrijk: zorg dat in het verstedelijkt gebied ook ruimte is voor die vervoersmiddelen die men wil kiezen. Dus de ene keer is dat de fiets, de andere keer is het de benenwagen, dan is het het openbaar vervoer, maar zeker zal het ook wel eens de auto zijn. Er moet ook ruimte zijn voor het bezit van een auto. Ten aanzien van de verschillende ontwikkelingen. Daar kan ik me aansluiten bij een hele hoop dingen die al door anderen gezegd zijn. Ten aanzien van de speerpunten die inzet moeten zijn voor bijvoorbeeld de kabinetsformatie. Wat mij betreft zou het gewoon heel goed zijn dat we met elkaar kijken wat in het belang van het noorden is. Wat volgens mij geen goed idee is, is dat we als partijen alleen onze lobby gaan doen. Maar ook als wij als Noordelijke steden, als Noordelijke provincies, zeventien lobby's gaan doen. En als wij dan allemaal andere dingen gaan vertellen, dan wordt het een brij en dan is het ongetwijfeld of het nu inderdaad het grootkapitaal of de grote bedrijven is, maar dan is in ieder geval daar waar de meeste

stemmen gelden. En als je niet met veel mensen hetzelfde vraagt, is het heel vaak dat het toch niet helemaal uitkomt.

01:20:00

Voorzitter: Korte interruptie van de heer van Van Niejenhuis.

01:20:02

De Heer Van Niejenhuis: Ja, dank u wel Voorzitter. Mevrouw Jacobs gaf eerder aan dat zij erg resultaatgericht is. Nu is het niet eenvoudig om een Noordelijke lobby te organiseren. Ziet zij een goed uitgelijnd proces in afstemming op noordelijk niveau ook als een goed resultaat?

01:20:18

Mevrouw Jacobs: Als een goed afgeleid proces niet leidt tot iets wat we met elkaar willen bereiken. Ik kan me voorstellen dat je in zo'n proces drie, vier, zeven dingen wilt bereiken. En als je dan zeker zeven op jouw lijst heb staan en je hebt er drie bereikt, dan kan ik me best voorstellen dat je zegt: 'Mijn inzet was hoog en ik heb gelukkig ook wat gekregen.' Dat dat goed is. Maar als in een goed uitgelijnd proces zeven dingen staan, en de score is nul, dan zou dat mij heel erg teleurstellen. En zou ik verdrietig zijn als ik verantwoordelijk was voor die lobby. Ik weet niet of de Partij van de Arbeid dan zegt: 'Het was zo gezellig met elkaar en het was mooi.' Ik hoop het niet.

01:20:53

De Heer Van Niejenhuis: Dat zouden wij dan niet zeggen.

01:20:58

Mevrouw Jacobs: Kijk, het resultaat is wat mij betreft niet altijd honderd procent, dat ben ik echt met u eens. Maar hetzelfde is ten aanzien van de Lelylijn. We hebben het er met elkaar over gehad: waar moet die heen en waar moet die langs? En hoe gaan we dat doen? Laten we daar nu met elkaar echt over eens zijn hoe we dat doen en daar met elkaar de schouders onder gaan zetten. En wat de inzet van mijn fractie belangrijk is, in het noorden zijn wij niet zielig, wij zijn niet achtergesteld. Maar wij zijn een krachtige regio waar ruimte is om te wonen, te werken en te recreëren. We zetten in op de waterstofeconomie, er zijn hier tal van kansen en daar hoort gewoon een goede infrastructuur bij: over de weg, per spoor en wat ons betreft ook door de lucht. Maar ook de bereikbaarheid van Groningen is niet alleen van lokaal, maar ook van regionaal en nationaal belang. Vanuit die kracht zou wat mijn fractie betreft de lobby moeten worden opgezet.

01:22:07

Voorzitter: Dank u wel. Als het goed is, hebben we nu alle fracties gehad. Dan zou ik graag het college willen uitnodigen om met een korte reflectie te komen op wat de raad heeft gevraagd.

01:22:20

De Heer Van der Schaaf: Dank u, Voorzitter. Ik zal beginnen en daarna mijn collega Broeksma. Ik begin met ons, als gemeente Groningen. Joe gaan wij om met het vraagstuk van mobiliteit, mobiliteitsopgaven en de bredere verstedelijking, als het gaat om wonen, maar ook om werken? Iedereen die zegt: 'Dat hoort hand in hand te gaan', heeft natuurlijk volledig gelijk. Onze opvatting is dat we daar in de regio over het algemeen ook helemaal niet zo slecht in zijn. En de heer Stayen zei nog: 'Ja, het gaat heel vaak mis.' Maar als je kijkt naar bijvoorbeeld de regio Groningen-Assen, dan hebben wij al decennialang een

samenwerking op een hoog niveau. Dus met beide provincies en alle gemeentes, waarbij we juist investeringen in mobiliteit, werklocaties en woningbouw samen laten gaan. We stemmen het niet alleen op lokaal niveau maar ook op regionaal niveau af. Ook in Groningen, de gemeente Groningen, zien wij dat de traditie van nadenken over jouw mobiliteitsbeleid en nadenken over jouw stadsontwikkelingsbeleid bij elkaar hoort. De heer Leemhuis heeft er al een aantal dingen over gezegd. Je begint het zo te bouwen dat je mobiliteit zoveel mogelijk beperkt en mobiliteit zoveel mogelijk stimuleert, als het gaat om fietsen en lopen. Dat je het OV op zo'n manier organiseert dat mensen daar gebruik van kunnen maken en dat er ook gebouwd wordt op die plekken, waar het OV optimaal is. En dat je zonder de auto overigens uit te sluiten, maar het wel zo moet organiseren, dat die auto zo weinig mogelijk nodig is. Dat betekent ook dat als je nieuwe wijken bouwt, of ontwikkelt, omdat er een grote vraag naar woningen is, of nieuwe werklocaties ontwikkelt omdat er een vraag naar werklocaties is, dat je vanaf punt nul nadenkt hoe je daar de mobiliteit, en zeker ook het openbaar vervoer organiseert. Succesvolle voorbeelden daarvan is het Europapark met station Europapark. Wij hopen bijvoorbeeld dat ook bij de Suiker te doen, met station Suiker. Dat betekent dat je daar in de samenhang der dingen, dat je aan de ene kant de omgevingsvisie hebt. Die wij voor de oude gemeente Groningen drie jaar geleden hebben vastgesteld, toen nog met de naam The Next City. We zijn nu bezig met een actualisatie. Die mobiliteitsstrategie is daar een essentiële bouwsteen van. Het is bij dit soort processen altijd een beetje haasje-over. Op het moment dat je een nieuwe omgevingsvisie maken, zijn er weer nieuwe ontwikkelingen op gebied van wonen, verkeer, of economie die weer een bijstelling vragen. Maar we werken permanent vanuit een integraal deel. Maar de ontwikkelingen gaan op dit moment wel heel erg snel, zowel als het gaat om de de woningbouwontwikkeling en de economie. De veranderingen in vervoer gaan ook heel snel. Dan kom ik zo terug op wat er allemaal mogelijk is op het niveau van het landsdeel, een deel van de provincie, en zeker op het niveau van het Rijk. Daar proeven wij als college, en dat kunnen wij ook wel begrijpen, bij u toch wat twijfel over: 'Hebben we het allemaal wel in de greep? Worden wij daarin voldoende meegenomen als raad, en wat is eigenlijk onze agenda?' En ondanks dat wij dat natuurlijk allemaal proberen op te schrijven, door de meerjarenprogramma's die we laatst hebben gehad en dat we u proberen te informeren, constateer ik dat de samenhang der dingen, de strategische agenda, daar zijn verschillende termen gebruikt, dat we daar iets voor moeten bedenken, om dat gesprek met u te voeren, maar ook duidelijk te maken hoe wij daar met zijn allen in staan. En ook de discussie daarover te voeren. Want ik denk dat de heer Koks op zich gelijk heeft, dat we de komende jaren voor een aantal strategische discussie staan in Groningen, maar ook in Noord-Nederland, die wel degelijk gevolgen hebben voor heel veel effecten. Politiek gaat uiteindelijk om gezamenlijk vormgeven aan je toekomst. Dan moeten we hier ook zeker doen. Als je verdergaat van de positie van Groningen, naar de positie van Noord-Nederland, is ook daar weer terecht de vraag van: er zijn zoveel agenda's die nu spelen, de NOVI met de omgevingsagenda noord, er zijn verstedelijkingsstrategieën, het Groeifonds. dat zijn allerlei dingen die samen En dat is ook inderdaad heel moeilijk. Lobbyen op noordelijk niveau is ingewikkeld, maar we zien wel als gemeente een enorme kans met het Deltaplan. De motie die in de Kamer is aangenomen, om al die lijnen nu in een korte tijd te bundelen en die als een wervende de agenda voor Noord-Nederland de komende tijd neer te zetten. In dat Deltaplan zullen een aantal lijnen zitten, die ook al genoemd worden. Wij zien inderdaad

kans om bovenop de autonome groei die wij al hebben, een extra grote bijdrage te leveren als Noord-Nederland, in de groei van het benodigde aantal woningen in ons land. En dan hebben we het niet alleen maar over de Lelylijn. Natuurlijk hoort die onderdeel te zijn van het Deltaplan, maar het gaat net zo goed om bijvoorbeeld de as Groningen-Zwolle, en de Nedersaksenlijn. Dat zijn gebieden, lijnen waarlangs gebiedsontwikkeling, woningbouw, maar ook werklocaties zich kunnen ontwikkelen. Waarbij we niet alleen maar functioneren als overloop van de Randstad. Wij kunnen dat juist gebruiken voor onze eigen economische ontwikkeling, juist ook om sociale achterstanden tegen te gaan. Dus betekent dat zo'n Deltaplan niet alleen maar over vervoer gaat, of over woningbouw. Het gaat ook over hoe ga je samenwerken, hoe ga je ervoor zorgen dat ons netwerk op gebied van economie, waterstofeconomie, hoe dat met elkaar samenhangt. Die denklijn proberen wij de komende weken in Noord-Nederland neer te leggen als uitnodiging op die motie die is aangenomen in de Tweede Kamer. En dat wordt dus een heel belangrijk bindverhaal, ook voor onze lobby. Als wij dan verder kijken van wat betekent dat bijvoorbeeld voor de aanvragen die we zouden kunnen doen? Het is niet voor niks dat Zernike steeds genoemd wordt, als een van de weinige knelpunten. Als die zelfs op nationaal niveau boven komen drijven, dan moeten we daar wat mee doen. Waarom wij wat terughoudend zijn geweest, ook in de reactie van de provincie, over de trein, dat heeft met name juist te maken met die samenhang tussen mobiliteit. Daar zal de heer Broersma verder op inzetten. Maar ook de mobiliteit en verstedelijking. Bij wij het risico van een trein, van een groot spoor door je eigen stad, is dat het een natuurlijk een hele grote barrière kan opwerpen, juist als het gebied om leefkwaliteit gaat. Dat is ook een punt dat we in The Next City hebben benoemd; het beslechten van barrières. Dus je moet heel goed nadenken of je dat soort barrières in jouw stad op wilt nemen. Neemt niet weg dat er een groot bereikbaarheidsvraagstuk ligt voor Zernike, en dat vraagt om een scala aan intelligente oplossingen, waar bijvoorbeeld Station Suiker een rol in zou kunnen spelen. Maar op het versterken van de lijn, welke modaliteit dan ook, tussen Europapark en Zernike een rol in kan spelen en waar misschien ook het Noorderstation in de toekomst een hele belangrijke rol in kan spelen. En als je dan kijkt welke thema's we dan met elkaar gaan bespreken, waarmee we de nieuwe omgevingsvisie gaan laden, waarmee we de mobiliteitsstrategie laden. En die de komende jaren ook die Noord-Nederlandse lobby vullen, dan is het denk ik goed dat wij twee dingen met u moeten afspreken, die wij op korte termijn kunnen doen. Er is duidelijk behoefte, en ik denk dat we dat heel goed kunnen combineren met het bespreken van de omgevingsvisie die we in het najaar moeten vaststellen, het traject voorafgaande, is dat er behoefte is om eigenlijk in een paar pagina's, dat verhaal wat er zit in de meerjarenprogramma's met de samenhang der dingen, omdat eens op te schrijven. Dus laten we eens een poging doen. Ik zeg u toe dat we dat in een aantal weken doen. Ook in het kader van de discussie en de omgevingsvisie. Op een aantal hoofdlijnen neerzetten van, wat is nu de inzet is van dit college, in ieder geval voor deze stad, samenhang van verstedelijking, economie en mobiliteit. Maar ook wat betekent dat in de Noord-Nederlandse verhoudingen. Dat verhaal kunnen we heel goed gebruik om hier ook echt een discussie over te voeren. Dat is ook een beetje de thema's die de heer Koks en de heer Ubbens met elkaar in een discussie voeren. Dat zijn echt dingen waar wij het met elkaar over moeten hebben. Kunnen we ook, denk ik, meer nog inhoudelijker ingaan op de thema's die door de vragenstellers hier worden genoemd. Dat is een. En het tweede, wat denk ik goed zou zijn, want dat proef ik ook. Dat merken wij ook

wel, dat in die enorme hoeveelheid aan stukken en informatie die er is, als je die allemaal goed naleest, dat kunnen wij overal op zeggen dat we u daar over hebben geïnformeerd. Maar dat u echt behoefte heeft, om wat meer samenhangend met ons te spreken. Niet alleen maar over een visie, maar ook wat doen wij daar nu mee in lobby-zin. Hoe praten we daarover met de provincie, hoe praten we daarover met het Rijk? Het zou goed zijn om bijvoorbeeld twee keer per jaar, op de agenda een soort stand van zaken te hebben rond deze thema's, waarmee we koppeling kunnen leggen, bijvoorbeeld wat rond de BO MIRT wordt besproken, wat wij bij de provincie bespreken, wat we met de regio Groningen-Assen bespreken. Zodat we even met elkaar kunnen zeggen: 'Zitten we nog op dezelfde lijn?' Wilt u zelf ook als raad zaken meegeven, wat wij in die gesprekken met andere overheden, maar ook met andere partijen iets mee moeten. Deze twee toezeggingen kunnen wij alvast zeker doen. Dus ik hoop dat dat aan uw gevoel tegemoet komt. Daar kunnen we ook de digitale bibliotheek aan toevoegen of de visionaire sessie, zoals mevrouw Moorlag noemde. Volgens mij zijn dat allemaal elementen waarmee we dat gesprek met u verder kunnen voeren. De Westflank-studie, daar vroeg de heer Rustebiel naar. Wij hopen dat die rond de zomer in concept klaar is.

01:31:44

Voorzitter: Een korte vraag aan de heer Van der Schaaf.

01:31:49

Speaker 1: U schetst hoe wij als raad bij van alles en nog wat toch betrokken kunnen worden. Maar hoe denkt u dat bewoners van deze stad, van deze regio, met name bij die grote verhalen betrokken worden? Ik begrijp best wel dat ze bij de mobiliteitsvisie en dat soort toestanden betrokken worden. Maar het gaat om grote verhalen. Hoe worden inwoners daarbij betrokken?

01:32:13

De Heer Van der Schaaf: Dat is een goede vraag. Natuurlijk proberen we ook, en voor ons is dat het hoogste aggregatieniveau waarbij wij bewoners kunnen betrekken, dat is natuurlijk de omgevingsvisie. Als het om ruimtelijke vraagstukken gaat, dan moet het een integraal verhaal zijn. Dus we zullen op allerlei manieren proberen daar de bewoners intensief bij te betrekken. Hoe we dat op een nog hoger schaalniveau moeten doen, ik denk dat daar ook een taak ligt voor de provincie zelf ook, om daar bewoners bij te betrekken. Want het zijn wel hele fundamentele keuzes daar ben ik het in die zin helemaal met u eens. Heel goed dat dit door deze drie partijen is geagendeerd. We moeten het hier eigenlijk vaker met elkaar over hebben. Dat biedt ook weer de mogelijkheden voor bewoners om daarop in te gaan, zodat het niet alleen maar een gesprek is, waar bestuurders achter gesloten deuren komen. In die zin kan ik me ook aansluiten bij de opmerking van de heer Pechler: 'Soms moet je lobbyen achter de schermen, maar alleen bij uiterste noodzaak.'

01:33:06

Voorzitter: Wethouder Broeksma.

01:33:09

De Heer Broeksma: Dank u wel Voorzitter. Ik wil even ingaan op een aantal onderwerpen die specifieke mobiliteit betreffen. De Lelylijn is een aantal keren genoemd en de lobby daarvoor. Misschien goed om nog even te melden dat die Lelylijn nu in de ontwikkelagenda

toekomstbeeld OV van het ministerie is opgenomen. Als u het woord Lelylijn zoekt, dan vindt u hem. Het stond nog niet in het concept. Toen het college twee jaar geleden begon, was het concept niet rond en nu staat het er wel in. Samen overigens met Groningen-Bremen; de Wunderline. Samen met met Zernike als een belangrijk thema. Lelylijn staat ook in de belangrijkste verkiezingsprogramma's, zonder een kwalitatief oordeel te geven waar het dan niet in staat. Maar in de belangrijkste verkiezingsprogramma's staat het. In een kabinetsformatie moet die Lelylijn daar zijn beslag krijgen, zodat de komende vier jaar de essentiële stappen erin gezet worden. Kiezers zijn natuurlijk nog aan zet op zeventien maart, maar het zou mooi zijn, en wij hebben daar ook onze Noordelijke lobby, onze affiches voor, om in die kabinetsformatie belangrijk te zijn. Om ervoor te zorgen dat niet alleen de Lelylijn, maar ook andere elementen uit de Noordelijke mobiliteit worden genoemd. De Nedersaksenlijn is genoemd en ook alle elementen uit het Deltaplan waar we mee bezig zijn. Ook dat willen wij in die kabinetsformatie laten landen in ons voordeel. Het is niet toevallig dat die motie Deltaplan wordt ingediend. Ook daar kun je zien dat dat de Noordelijke lobby, en daar is ook Flevoland bij aangehaakt, succesvol is en dat biedt ons ook de kans, om die samenhang tussen mobiliteit en woningbouw, economie, waterstofeconomie, werkgelegenheid en mobiliteit die samenhangt, het noorden belangrijk moet maken, belangrijker moet maken, belangrijk genoeg moet maken, om ook in de kabinetsformatie in de landelijke politiek een grotere rol te gaan spelen. Tot zover de Lelylijn Voorzitter. Over Zernike is nog een aantal dingen gezegd. Vijfzeventigduizend bewegingen per dag, in de normale situatie. In corona is natuurlijk alles anders. Ook daar moet u bedenken, niet in de weekenden en ook niet in de vakanties. Dan zijn het totaal andere aantallen. De mobiliteit en openbaar vervoer richting Zernike, en dat bijvoorbeeld doortrekken naar Selwerd, dat is een van die opties die genoemd werden, dat staat haaks op hoe de situatie in het weekend of in vakantie staat. In de mobiliteitsvisie is Zernike belangrijk. Ook voor verschillende OV-modaliteiten. Tangenten als concept. Door een aantal van u werd gewezen dat het hoofdstation in feite een andere functie krijgt. Dat wordt voor sommige lijnen een halte, terwijl dat nu een soort superhub is. Heel veel eindigt en begint op het hoofdstation, terwijl haast niemand echt op het hoofdstation moet zijn. Op het hoofdstation stap je over op een andere modaliteit of je gaat met jouw fiets verder. Dus het is ook handiger om met die tangenten te kijken: 'Kun je van Hoogkerk bijvoorbeeld meteen naar Zernike of met overstap naar Europapark. Welke oplossingen zijn daar?' Een belangrijk element van de mobiliteitsvisie, en daarom duurt het ook relatief lang, is die samenhang tussen alles wat je doet. Als je het openbaar vervoer verbeterd, heeft dat effect op automobiliteit. Anderszins, als je de auto ontmoedigt, dan betekent dat dat het openbaar vervoer moet groeien. En als je hier een weg afsluit, betekent dat dat de auto of het openbaar vervoer een andere weg moet kunnen kiezen. En dat is dan ook het fietstunneltje bij de Eikenlaan de oplossing tussen de kruising van het fietsverkeer de Zernikeroute met de Eikenlaan. Dat is een bekend probleem. Daar gaan we in de brief ook op in. Ook daar moet je in samenhang kijken voordat je de miljoenen die je dan misschien ook nog niet eens hebt, op een verkeerde manier inzet. Dus dat je het probleem hier oplost, maar dat dan elders andere problemen ontstaan, waar je dan vervolgens weer naar moet kijken. De positie van het Noorderstation is al genoemd, ook in de agendadiscussie. De bestaande spoorlijnen zijn er, er is rails. Het woord tram zal echt in de mobiliteitsvisie voorkomen. Maar er is ook al rails en er zijn ook een aantal stations: het Europapark Groningen, hoofdstation en Noorderstation. Misschien

komt er nog een station bij de Suikerzijde. Misschien nog op een andere plek. het bestaande spoor willen we ook op een betere manier benutten. En het Noorderstation is een essentieel element, ook als het gaat om de woningopgave, de ruimtelijke ordening, te koppelen aan de mobiliteit die we hebben. Verder nog een paar vragen of opmerkingen van 100 procent. Kijk niet per se alleen naar de verbinding op landelijk niveau, de Randstad en Duitsland, maar kijk ook op regio. Precies dat is onze bedoeling. Maar de regio voor Groningen is wel een regio die die zich verder uitstrekt dan onze gemeentegrenzen. De Lelylijn heeft ook effect bijvoorbeeld op Heerenveen en Drachten, die opeens op een makkelijkere manier in de agglomeratie van Groningen komen. En u weet, de stad Groningen heeft een dagelijkse pendel van tweehonderdduizend. Tweehonderdduizend mensen gaan de stad in en die gaan de stad weer uit. Voor een stad met tweehonderdduizend inwoners, is dat echt een heel groot ding. Dus die regio is zeker belangrijk. Dat is ons groeigebied. Stad en Ommeland wordt gezegd, maar ook naar Friesland en diep in Drenthe, maar ook de verbinding met de Randstad en de andere kant op naar naar Duitsland is van belang. Dan ook nog de laatste opmerking. De ChristenUnie vraagt ook: 'Die mobiliteitsvisie gaat natuurlijk over een aantal jaren, maar wel in samenhang. Kijk ook naar de bestaande problemen die er nu zijn.' Juist dat vereist ook de samenhang, zodat je niet hier een oplossing creëert, die elders weer een nog groter probleem, of een ander probleem veroorzaakt, wat je dan ook moet oplossen. Dat proberen we in de mobiliteitsvisie in samenhang met de omgevingsvisie en alle andere thema's die u noemt, te bekijken en u daar van een goed advies te voorzien, zodat u daar een standpunt over kunt innemen. Tot zover, Voorzitter.

01:39:36

Voorzitter: Nog een korte vraag van de heer Koks.

01:39:41

De Heer Koks: Wethouder Van der Schaaf heeft toegezegd dat er een soort overzicht komt. We hebben vanochtend ook de begeleidingscommissie gehad. Die bestaat ook nog steeds dames en heren, de mobiliteitscommissie mobiliteit. Daar hebben we ook gezegd dat het heel goed zou zijn, als er ook een soort time table komt, waarin je de diverse niveaus waarin plannen ontwikkeld worden, van Rijk tot en met hier, kijkt of je die in tijd kunt zetten, zodat je ook kunt zien als raadslid, wanneer er wat op elkaar ingaat grijpen.

01:40:23

De Heer Van der Schaaf: Ik was er natuurlijk niet bij, maar ik denk dat het specifiek voor de mobiliteitsstrategie gevraagd is, of misschien op zijn algemeenheid? Maar volgens mij is het dan een heel goed verzoek. Dat verhaal wat ik heb toegezegd, dat is echt een inhoudelijk verhaal. Hoe kijken wij nou tegen de positie van Groningen aan en ook in een wat breder verband? Daarbij hoort ook een tijdstabel met een soort stroomschema met alle stukken waar we het over hebben, en hoe verhoudt de verstedelijkingsstrategie zich tot de omgevingsagenda bijvoorbeeld. Uw digitale bibliotheek kunnen we daaraan toevoegen. En ik kan me voorstellen dat we de visionaire sessie van mevrouw Moorlag ook gaan organiseren. Dus dat wordt heel wat. We moeten even kijken hoe we dat gaan organiseren.

01:41:19

Voorzitter: Dan denk ik dat we daarmee deze sessie kunnen afronden. Dit is geen raadsstuk, raadsvoorstel dus het gaat niet automatisch naar de raad. De wethouders hebben toegezegd

dat hier nog ruimschoots discussie over gaat komen. Zijn er partijen die overwegen, om naar aanleiding van dit specifieke debat een motie vreemd in te dienen? De heer Leemhuis?

01:41:42

De Heer Leemhuis: Mijn fractie overweegt een motie te maken en dat zou dan over de trein naar Zernike gaan. Maar die overweging wil ik nog even meenemen.

01:41:54

Voorzitter: Verder nog? Oké, hartelijk dank. Dan wil ik jullie allemaal bedanken voor het levendige debat en een fijne avond wensen.